

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1999-2000

21 MARS 2000

Projet de loi portant modification de l'organisation judiciaire à la suite de l'instauration d'une procédure de comparution immédiate

RAPPORT
FAIT AU NOM
DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR M. **RAMOUDT**

La commission de la Justice a examiné le projet de loi lors de ses réunions des 29 février, 14, 17 et 21 mars 2000.

Ont participé aux travaux de la commission :

1. Membres effectifs : M. Dubié, président; Mmes de Bethune, De Schamphe-laere, M. Istasse, Mmes Kaçar, Lindekens, M. Mahoux, Mmes Nyssens, Staveaux-Van Steenberge, Taelman, M. Vandenberghe, Mme Van Riet, MM. Zenner et Ramoudt, rapporteur.
2. Membres suppléants : MM. Daif, Dedecker, Galand, Hordies, Mme Leduc, MM. Lozie, Moens, Monfils et Moureaux.
3. Autres sénateurs : MM. Van Krunkelsven et Van Quickenborne.

Voir:

Documents du Sénat:

2-348 - 1999/2000:

N° 1: Projet transmis par la Chambre des représentants.

N° 2: Amendements.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1999-2000

21 MAART 2000

Wetsontwerp tot wijziging van de rechterlijke organisatie tengevolge van de invoering van een procedure van onmiddellijke verschijning

VERSLAG
NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE
UITGEBRACHT
DOOR DE HEER **RAMOUDT**

De commissie voor de Justitie heeft dit wetsontwerp besproken tijdens haar vergaderingen van 29 februari, 14, 17 en 21 maart 2000.

Aan de werkzaamheden van de commissie hebben deelgenomen :

1. Vaste leden : de heer Dubié, voorzitter; de dames de Bethune, De Schamphe-laere, de heer Istasse, de dames Kaçar, Lindekens, de heer Mahoux, de dames Nyssens, Staveaux-Van Steenberge, Taelman, de heer Vandenberghe, mevrouw Van Riet, de heren Zenner en Ramoudt, rapporteur.
2. Plaatsvervangers : de heren Daif, Dedecker, Galand, Hordies, mevrouw Leduc, de heren Lozie, Moens, Monfils en Moureaux.
3. Andere senatoren : de heren Van Krunkelsven en Van Quickenborne.

Zie:

Stukken van de Senaat:

2-348 - 1999/2000:

Nr. 1: Ontwerp overgezonden door de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Nr. 2: Amendementen.

PROCÉDURE

Le 18 février 2000, la Chambre des représentants a adopté deux projets de loi visant à l'instauration d'une procédure de comparution immédiate dans notre droit de la procédure pénale.

L'essence de cette réforme est contenue dans le projet de loi facultativement bicaméral insérant la procédure susmentionnée dans le Code d'instruction criminelle, lequel doit être traité conformément à la procédure définie dans l'article 78 de la Constitution (doc. Sénat, n° 2-347/1). La Chambre a adopté ce projet par 78 voix contre 5 et 35 abstentions (*Annales de la Chambre*, 18 février 2000).

Les modifications de l'organisation judiciaire nécessaires pour l'application de cette procédure pénale font l'objet d'un deuxième projet de loi, parce qu'elles concernent une matière prévue à l'article 77 de la Constitution (doc. Sénat, n° 2-348/1). Ce projet a été adopté par la Chambre par 77 voix contre 4 voix et 36 abstentions (*Annales de la Chambre*, 18 février 2000).

Le 22 février 2000, le projet facultativement bicaméral a été évoqué à la demande de 30 sénateurs, ce qui oblige le Sénat à procéder au vote final sur ce projet pour le 18 mai 2000 au plus tard (*Bulletin du greffe*, n° 21, Addendum du 22 février 2000).

À la suite de l'évocation, le présent projet de loi a été transmis avec le projet obligatoirement bicaméral à la commission de la Justice, qui en a débattu les 29 février, 14, 17 et 21 mars 2000.

Le présent rapport, qui doit être lu en corrélation avec le rapport sur le projet de loi facultativement bicaméral (doc. Sénat, n° 2-347/3), a été voté le 21 mars 2000.

I. EXPOSÉ INTRODUCTIF DU MINISTRE DE LA JUSTICE

Voir doc. n° 2-347/3.

II. DISCUSSION GÉNÉRALE

Voir doc. n° 2-347/3.

III. DISCUSSION DES ARTICLES

Article 1er

Mme Nyssens dépose un amendement (doc. Sénat, n° 2-348/2, amendement n° 3), visant à supprimer les articles 1er à 7 du projet.

PROCEDURE

Op 18 februari 2000 heeft de Kamer van volksvertegenwoordigers twee wetsontwerpen aangenomen die ertoe strekken een procedure van onmiddellijke verschijning in ons strafprocesrecht in te voeren.

De essentie van deze hervorming ligt besloten in het optioneel bicameraal wetsontwerp tot invoeging van de voormelde procedure in de Wetboek van strafvordering, dat overeenkomstig de in artikel 78 van de Grondwet bepaalde procedure moet worden behandeld (Stuk Senaat, nr. 2-347/1). De Kamer heeft dit ontwerp aangenomen met 78 stemmen tegen 5, bij 35 onthoudingen (*Handelingen van de Kamer*, 18 februari 2000).

De voor de toepassing van deze strafprocedure noodzakelijke wijzigingen van de rechterlijke organisatie zijn afgesplitst in een tweede wetsontwerp omdat zij een aangelegenheid betreffen als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet (Stuk Senaat, nr. 2-348/1). Dit ontwerp werd door de Kamer aangenomen met 77 stemmen tegen 4, bij 36 onthoudingen (*Handelingen van de Kamer*, 18 februari 2000).

Op 22 februari 2000 werd het optioneel bicameraal ontwerp op verzoek van 30 senatoren geëvoceerd, hetgeen de Senaat ertoe verplichtte om uiterlijk op 18 mei 2000 over te gaan tot de eindstemming over dit ontwerp (*Griffiebulletin*, nr. 21 Addendum van 22 februari 2000).

Ingevolge de evocatie werd dit wetsontwerp samen met het verplicht bicameraal ontwerp naar de commissie voor de Justitie verzonden die ze op 29 februari, 14, 17 en 21 maart 2000 heeft besproken.

Het voorliggende verslag dat in samenhang met het verslag over het optioneel bicameraal wetsontwerp moet worden gelezen (Stuk Senaat, nr. 2-347/3) werd goedgekeurd op 21 maart 2000.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE MINISTER VAN JUSTITIE

Zie stuk nr. 2-347/3.

II. ALGEMENE BESPREKING

Zie stuk nr. 2-347/3.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Artikel 1

Mevrouw Nyssens dient een amendement in (Stuk Senaat, nr. 2-348/2, amendement nr. 3), dat ertoe strekt de artikelen 1 tot 7 van het ontwerp te doen vervallen.

Les amendements qu'elle dépose aux autres articles du projet (voir *infra*) sont subsidiaires à l'amendement n° 3.

L'amendement n° 3 est rejeté par 11 voix contre 1 et 2 abstentions.

L'article 1er est adopté par 12 voix contre 1 et 1 abstention.

Article 2

L'article 2 est adopté par 12 voix contre 1 et 1 abstention.

Article 3

L'article 3 est adopté par 10 voix contre 3 et 1 abstention.

Article 4

Mme Nyssens dépose un amendement (doc. Sénat, n° 2-348/2, amendement n° 5), visant à prévoir la collégialité, c'est-à-dire la règle des chambres à 3 juges. Il s'agit d'une procédure exceptionnelle qui mérite des garanties maximales au niveau des droits de la défense. Ces chambres traiteront probablement un nombre d'affaires important par jour. Il est impossible pour un juge unique de prendre connaissance de tous les dossiers avant l'audience. La garantie d'une chambre à trois juges est indispensable.

L'amendement n° 5 est rejeté par 10 voix contre 1 et 3 abstentions.

M. Van Quickenborne dépose un amendement (doc. Sénat, n° 2-348/2, amendement n° 1), qui a trait au moment où le prévenu peut introduire une requête pour renvoyer l'affaire devant une chambre à trois juges. Le projet prévoit que la demande doit être faite au plus tard avant la première audition effectuée par le juge du fond. L'amendement n° 1 vise à raccourcir ce délai et à obliger l'inculpé à formuler cette demande lors du lancement du mandat d'arrêt en vue de la comparution immédiate devant le juge d'instruction. Tel que le texte est formulé actuellement, on peut craindre que l'affaire ne soit inutilement ralentie et que le délai de sept jours ne soit dépassé.

L'amendement n° 1 est rejeté par 10 voix contre 2 et 2 absentions.

Par conséquent, l'amendement n° 8, déposé par M. Vandenberghe et Mme De Schamphelaere (doc. Sénat, n° 2-348/2, amendement n° 8) devient sans objet.

Haar amendementen op de andere artikelen van het ontwerp (zie hierna) zijn subsidiaire amendementen op amendement nr. 3.

Het amendement nr. 3 wordt verworpen met 11 stemmen tegen 1 stem bij 2 onthoudingen.

Artikel 1 wordt aangenomen met 12 stemmen tegen 1 stem bij 1 onthouding.

Artikel 2

Artikel 2 wordt aangenomen met 12 stemmen tegen 1 stem bij 1 onthouding.

Artikel 3

Artikel 3 wordt aangenomen met 10 tegen 3 stemmen bij 1 onthouding.

Artikel 4

Mevrouw Nyssens dient een amendement in (Stuk Senaat, nr. 2-348/2, amendement nr. 5), dat ertoe strekt de collegialiteit in te voeren, met andere woorden de regel van de kamers met drie rechters. Het gaat hier om een uitzonderlijke procedure die maximale garanties inzake de rechten van de verdediging rechtvaardigt. Die kamers zullen dagelijks wellicht een groot aantal zaken behandelen. Een alleen-rechtsprekende rechter kan voor de zitting onmogelijk kennis nemen van alle dossiers. De waarborg van een kamer met drie rechters is onontbeerlijk.

Het amendement nr. 5 wordt verworpen met 10 stemmen tegen 1 stem bij 3 onthoudingen.

De heer Van Quickenborne dient een amendement in (Stuk Senaat, nr. 2-348/2, amendement nr. 1), dat betrekking heeft op het ogenblik waarop de verdachte een verzoek kan indienen om de zaak te verwijzen naar de Kamer met drie rechters. In het ontwerp wordt gesteld dat dit ten laatste moet gebeuren vóór het eerste verhoor voor de rechter ten gronde. Het amendement nr. 1 stelt voor die termijn niet zo lang te rekken en de beklaagde te verplichten om dit verzoek te doen bij het uitvaardigen van een bevel tot aanhouding met het oog op de onmiddellijke verschijning voor de onderzoeksrechter. Zoals de tekst nu is geformuleerd, kan gevreesd worden dat de zaak nodeloos wordt gerokken en dat de termijn van zeven dagen wordt overschreden.

Het amendement nr. 1 wordt verworpen met 10 tegen 2 stemmen bij 2 onthoudingen.

Bijgevolg is het amendement nr. 8, ingediend door de heer Vandenberghe en mevrouw De Schamphelaere (Stuk Senaat, nr. 2-348/2, amendement nr. 8) zonder voorwerp.

L'article 4 est adopté par 10 voix contre 1 et 3 abstentions.

Article 4bis (nouveau)

M. Van Quickenborne dépose un amendement (doc. Sénat, n° 2-348/2, amendement n° 2). Il s'en réfère à la justification donnée par Mme Nyssens pour son amendement n° 5, qui se fonde sur la même préoccupation.

Le ministre de la Justice fait observer que l'amendement n° 2 tend à confirmer le droit commun.

M. Van Quickenborne réplique que l'amendement n° 2 vise à inclure explicitement la procédure de comparution immédiate dans la liste des affaires pouvant être traitées par trois juges.

L'amendement n° 2 est rejeté par 10 voix et 4 abstentions.

Article 5

M. Vandenberghe et Mme De Schamphelaere déposent un amendement (doc. Sénat, n° 2-348/2, amendement n° 9), qui vise à compléter l'article proposé par une disposition prévoyant l'octroi d'un supplément de traitement de 105 000 francs aux juges et substituts du procureur du Roi qui, conformément à la législation sur l'emploi des langues en matière judiciaire, ont fait la preuve de leur connaissance de l'autre langue.

L'un des auteurs de l'amendement souligne qu'en vertu de l'article 5 proposé, les juges de complément ainsi que les substituts du procureur du Roi de complément bénéficient d'un supplément de traitement.

Il n'est pas tenu compte des juges et des substituts de complément dans le calcul de la répartition linguistique au sein du cadre du tribunal de première instance de Bruxelles. En pratique, cela signifie que ces juges et substituts de complément seront unilingues.

Comme les juges et substituts de complément vont être rénumérés davantage que leurs collègues (bilingues) « ordinaires », il n'y aura plus de motivation pour participer à l'examen linguistique, qui est difficile. La nouvelle disposition est donc néfaste pour les rapports linguistiques au sein du tribunal de Bruxelles.

C'est pourquoi il y a lieu d'octroyer un supplément de traitement au moins équivalent aux juges et substituts du procureur du Roi bilingues.

L'amendement n° 9 est rejeté par 11 voix contre 3.

Artikel 4 wordt aangenomen met 10 stemmen tegen 1 stem bij 3 onthoudingen.

Artikel 4bis (nieuw)

De heer Van Quickenborne dient een amendement in (Stuk Senaat, nr. 2-348/2, amendement nr. 2). Hij verwijst naar de verantwoording die door mevrouw Neysens werd gegeven bij haar amendement nr. 5, waaraan dezelfde bezorgdheid ten grondslag ligt.

De minister van Justitie merkt op dat amendement nr. 2 ertoe strekt het gemeen recht te bevestigen.

De heer Van Quickenborne repliceert dat het amendement nr. 2 ertoe strekt de procedure van onmiddellijke verschijning expliciet op te nemen in de lijst van zaken die kunnen worden behandeld door drie rechters.

Het amendement nr. 2 wordt verworpen met 10 stemmen bij 4 onthoudingen.

Artikel 5

De heer Vandenberghe en mevrouw De Schamphelaere dienen een amendement in (Stuk Senaat, nr. 2-348/2, amendement nr. 9), dat ertoe strekt het voorgestelde artikel aan te vullen met de bepaling dat een weddebijslag van 105 000 frank wordt toegekend aan de rechters en de substituut-procureurs des Konings die, overeenkomstig de wetgeving op het gebruik der talen in gerechtszaken, het bewijs hebben geleverd van de kennis van de andere taal.

Een van de indieners van het amendement onderstreept dat krachtens het voorgestelde artikel 5 toegevoegde rechters en toegevoegde substituut-procureurs des Konings een weddebijslag krijgen.

Met de toegevoegde rechters en substituten wordt geen rekening gehouden voor het berekenen van de taalverhouding binnen het kader van de rechtbank van eerste aanleg te Brussel. In de praktijk komt dit erop neer dat deze toegevoegde rechters en substituten eentalig zullen zijn.

Vermits nu de toegevoegde rechters en substituten meer zullen gaan verdienen dan hun « gewone » (tweetalige) collega's, zal men niet meer gemotiveerd zijn om deel te nemen aan het zware taalexamen. De nieuwe bepaling is dan ook nefast voor de taalverhoudingen binnen de Brusselse rechtbank.

Daarom dient er minstens een gelijkaardige weddebijslag te worden toegekend aan tweetalige rechters en substituut-procureurs des Konings.

Het amendement nr. 9 wordt verworpen met 11 tegen 3 stemmen.

L'article 5 est adopté par 10 voix contre 3 et 1 abstention.

Mme Nyssens dépose un amendement (doc. Sénat, n° 2-348/2, amendement n° 4), visant à insérer un chapitre *Ibis* (nouveau). Elle propose de suspendre temporairement la règle selon laquelle deux tiers de tous les magistrats du tribunal de première instance de Bruxelles, tant au siège qu'au parquet, doivent justifier de la connaissance de la langue française et de la langue néerlandaise. Il s'agit d'une des propositions de la « commission des sages » des magistrats bruxellois néerlandophones et francophones pour mieux faire fonctionner l'autorité judiciaire.

L'amendement n° 4 est rejeté par 12 voix contre 1.

Article 6

L'article 6 est adopté par 9 voix contre 1 et 3 abstentions.

Article 7

Mme Nyssens dépose un amendement (doc. Sénat, n° 2-348/2, amendement n° 6), visant à appliquer, par la suppression de l'article 7, la règle générale d'entrée en vigueur des lois dix jours après leur publication au *Moniteur belge*.

L'amendement n° 6 est rejeté par 8 voix contre 1 et 3 abstentions.

L'article 7 est adopté par 10 voix contre 1 et 3 abstentions.

Article 8 (nouveau)

Mme Nyssens dépose un amendement (doc. Sénat, n° 2-348/2, amendement n° 7), visant à inscrire un article nouveau dans le Code judiciaire, selon lequel un service de médecins experts reconnus doit être présent dans chaque tribunal de première instance, afin d'assurer des permanences dans le cadre de la comparution immédiate. Il faudra qualifier les infractions relatives aux coups et blessures et aux agressions de personnes, afin de déterminer l'importance de l'incapacité de façon très rapide. L'intervenant renvoie à l'exemple français. Sans un tel service, la procédure ne fonctionne pas.

Un membre se dit étonné par l'installation proposée d'un service spécifique de médecins. En général, il y a déjà des services mobiles d'urgence qui fonctionnent. Pourquoi faut-il installer un service spécial à l'intérieur des palais de justice ?

Artikel 5 wordt aangenomen met 10 tegen 3 stemmen bij 1 onthouding.

Mevrouw Nyssens dient een amendement in (Stuk Senaat nr. 2-348/2, amendement nr. 4), dat ertoe strekt een hoofdstuk *Ibis* (nieuw) in te voegen. Zij stelt een tijdelijke opschorting voor van de regel die bepaalt dat twee derde van alle staande of zittende magistraten van de rechtbank van eerste aanleg van Brussel, het bewijs moeten leveren van de kennis van de Franse en van de Nederlandse taal. Het betreft een van de voorstellen van de « commissie van wijzen » van de Nederlandstalige en Franstalige Brusselse magistraten met het oog op een betere werking van het gerecht.

Het amendement nr. 4 wordt verworpen met 12 stemmen tegen 1 stem.

Artikel 6

Artikel 6 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 1 stem bij 3 onthoudingen.

Artikel 7

Mevrouw Nyssens stelt bij amendement voor (Stuk Senaat, nr. 2-348/2, amendement nr. 6) het ontworpen artikel 7 te doen vervallen en de algemene regel toe te passen volgens welke wetten tien dagen die hun bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad* in werking treden.

Het amendement nr. 6 wordt verworpen met 8 stemmen tegen 1 stem bij 3 onthoudingen.

Artikel 7 wordt aangenomen met 10 stemmen tegen 1 bij 3 onthoudingen.

Artikel 8 (nieuw)

Mevrouw Nyssens dient een amendement in (Stuk Senaat, nr. 2-348/2, amendement nr. 7) dat ertoe strekt een nieuw artikel in te voegen in het Gerechtelijk Wetboek, dat bepaalt dat er bij elke rechtbank van eerste aanleg een dienst van medische experts moet zijn, die in een wachtdienst kan voorzien in het kader van de onmiddellijke verschijning. De huisdrijven van slagen en verwondingen en geweldplegingen op personen zullen immers moeten worden gekwalificeerd om zeer snel de graad van arbeidsongeschiktheid te bepalen. Spreker verwijst naar het Frans voorbeeld. Zonder zo'n dienst werkt de procedure niet.

Een lid zegt dat hij verbaasd is over de voorgestelde invoering van een specifieke medische dienst. In de regel zijn er mobiele hulpdiensten. Waarom moet er een specifieke dienst zijn in de gerechtsgebouwen ?

L'auteur de l'amendement répond qu'il faut que ces médecins puissent rapidement compléter le dossier judiciaire. Ils seront consultés très fréquemment. Ils devront juger dans un délai extrêmement court.

L'amendement n° 7 est rejeté par 10 voix contre 3 et 1 abstention.

IV. VOTE SUR L'ENSEMBLE

L'ensemble du projet est adopté par 10 voix contre 3 et 1 abstention.

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité des 8 membres présents.

Le rapporteur,
Didier RAMOUDT.

Le président,
Josy DUBIÉ.

De indiener van het amendement antwoordt dat die artsen het gerechtelijk dossier snel moeten kunnen aanvullen. Zij zullen zeer vaak worden geraadpleegd en zullen in een uiterst korte tijdspanne uitspraak moeten doen.

Het amendement nr. 7 wordt verworpen met 10 stemmen tegen 3 bij 1 onthouding.

IV. STEMMING OVER HET GEHEEL

Het wetsontwerp wordt in zijn geheel aangenomen met 10 tegen 3 stemmen bij 1 onthouding.

Het verslag werd goedgekeurd bij eenparigheid van de 8 aanwezige leden.

De rapporteur,
Didier RAMOUDT.

De voorzitter,
Josy DUBIÉ.